

2 **Agder Arbeiderpartis plan for Agder**

3

4

5 **Kjære innbygger i Agder**

6 Agder er et stort fylke. Vi bor i byer og distrikter, ved kysten og i daler, og i store og små lokalsamfunn. Vi
7 har vakker natur, et rikt kulturliv, et innovativt næringsliv, et mangfold av mennesker og en levende
8 frivillighet. Vi har mye å være stolte av.

9 De siste årene har dessverre mye av det vi tar for gitt blitt svekket av høyrepartiene. Tannklinikker legges
10 ned i distriktene, våre videregående skoler nedprioriteres, naturen og strandsonen bygges ned, tusenvis
11 av unge står utenfor arbeid og utdanning, og kollektivtilbudet møter ikke behovene, hverken i bygd eller
12 by. Fremover må vi derfor ta noen valg om hvordan vi ønsker at Agder skal være.

13 For Arbeiderpartiet er det et bevis på feilslått politikk når vi har tusenvis av unge står uten jobb, samtidig
14 som vi har en aldrende befolkning og behovet for arbeidskraft øker. I tillegg representerer de eldre en
15 uvurderlig ressurs gjennom erfaring, kunnskap og frivillig innsats. Arbeiderpartiet ønsker et samfunn som
16 legger til rette for aktiv deltakelse, gode levekår og verdige tjenester gjennom hele livet. Vi trenger hver og
17 en som kan, inn i velferden og næringslivet. For du behøves. Det er vårt løfte til deg.

18 Agder er et fylke med store fortrinn. Vi har et innovativt næringsliv, ledende industrimiljøer, tilgang på
19 fornybar energi og en strategisk plassering som knytter Norge til Europa. Samtidig har vi sterke
20 utdannings- og forskningsmiljøer som bidrar til utvikling og nyskaping i hele regionen. Og Agder har en
21 viktig nasjonal rolle i etableringen av framtidens grønne industri. Men det krever politisk satsning og en
22 landsdel som står sammen for å holde oss i forkant, ikke politiske partier som slår tvil om satsninger som
23 er viktig for landsdelen, slik partier på borgerlig side gjør.

24 Arbeiderpartiet vil at du, uavhengig av hvor du bor eller hva du drømmer om, skal leve et godt liv i Agder. Vi
25 er ikke partiet som står på sidelinjen. Vi er partiet som tar ansvar for å utvikle regionen gjennom
26 samarbeid og investeringer i fellesskapet.

28 Samfunnsutvikling for framtida

29 Agder Arbeiderparti vil utvikle samfunnet ved å bruke fylkets kraft, industri, naturressurser,
30 havner og infrastruktur til å bygge arbeidsplasser, beredskap og levende lokalsamfunn. I Agder
31 handler grønn omstilling om kunnskap, lokal forankring og rettferdig fordeling, slik at både
32 arbeidsplasser, naturverdier og kommende generasjoners muligheter blir tatt vare på.

33 **Utfordringene** vi står overfor, er at vi kommer til å ha behov for mer kraft enn hva vi produserer i dag, og
34 hva det er lagt planer for fremover. Men utbyggingen av mer kraft går for langsomt, og vi tar fortsatt for lite
35 hensyn til klimaet. Viktig infrastruktur som strømmnett og vann- og avløpssystemer trenger oppgradering.
36 Vår satsning på havvind krever opprusting av havnene i landsdelen, som også har en viktig funksjon i vår
37 totalberedskap.

38

39 Agder Arbeiderparti prioriterer:

40 • En helhetlig satsing på energi og grønn industri

41 Kraftpolitikk er industri, fordeling og beredskap på samme tid. Derfor vil vi prioritere kraft til industri
42 som skaper arbeidsplasser og verdiskaping, øke utbygging av fornybar energi og nettinfrastruktur, ha
43 en nasjonal satsing på grønn industri med havvind, batteri og ny teknologi, og arbeide for rettferdige
44 strømpriser for industri og små og mellomstore bedrifter i prisområdet NO2.

45 • Sterkere havner og infrastruktur

46 Agders havner, veier, vann- og avløpssystemer og digitale forbindelser er grunnmuren for verdiskaping,
47 bosetting og beredskap. Vi vil utvikle en felles strategi for havnene i regionen med tydelig
48 rollefordeling, styrke statlige virkemidler for havner og logistikk og sikre bedre samordning og
49 investeringer i vann, avløp, digital dekning og annen nødvendig infrastruktur.

50 • Regional næringsutvikling og ny teknologi

51 Vi vil at Agder skal være landsledende på nytenkning og bruk av velferdsteknologi. Vi vil legge til rette
52 for grønn industri, teknologimiljøer, kreative næringer og eksportrettet næring, styrke samarbeidet
53 mellom kommuner, næringsliv og kompetansemiljøer og bruke virkemiddelapparatet aktivt for små og
54 mellomstore bedrifter.

55 • Fylkeskommunen som arbeidsgiver og innkjøper

56 Fylkeskommunen skal være en pådriver for den norske modellen, et seriøst og velorganisert arbeidsliv
57 og hele, faste stillinger. Som arbeidsgiver vil vi ha aktiv kompetanseutvikling, forsvarlig bemanning og
58 et forpliktende samarbeid med tillitsvalgte. Kunnskapen om kvinners helse brukes aktivt i oppfølging
59 av sykefravær og tilrettelegging av arbeidet for alle våre ansatte og arbeide for å spre kunnskap om
60 kvinnehelse som del av folkehelsearbeidet. Som innkjøper skal fylkeskommunen bruke anskaffelser til
61 å fremme seriøse leverandører, ryddige lønns- og arbeidsvilkår og et arbeidsliv uten sosial dumping.

62

64 Utdanningen vi trenger - for alle

65 Agder Arbeiderparti vil ha en skole som gir unge og voksne mulighet til å lære, mestre og delta i
66 arbeidslivet. Utdanning skal forebygge utenforskap, gi flere fagarbeidere og sikre kompetansen
67 som velferdstjenestene og næringslivet trenger.

68 **Vi har en stor utfordring** med at flere enn hver femte person i Agder står utenfor utdanning og arbeid. Det
69 betyr tapte muligheter for den enkelte og færre hender i velferd og næringsliv. Høyresidens løsninger med
70 større konkurranse mellom elevene og flere private skoler fører til at skoleklasser blir borte ved offentlige
71 skoler.

72

73 Agder Arbeiderparti prioriterer:

74 • En inkluderende skolehverdag med mestring og lærelyst

75 Vi vil styrke laget rundt elevene med ressurser og fagfolk, samarbeide med frivilligheten om tilbud i og
76 etter skoletid, gi mer praktisk og variert undervisning, gi flere elever praksismuligheter og innføre gratis
77 skolelunsj på de videregående skolene.

78 • Flere fullfører med fag- eller svennebrev

79 Vi vil ha tettere oppfølging av lærlinger, enklere støtteordninger til arbeidsgivere som tar inn lærlinger
80 med utfordringer, flere læreplasser i kommuner og fylkeskommune og relevant yrkesfaglig fordypning.
81 Vi vil ha fleksible veier til fagbrev, f.eks med hele opplæringsløp i bedrift der det trengs.

82 • Videregående skole nær deg

83 Agder skal ha et videregående skoletilbud i hele fylket, der elevene skal kunne gå på skole i sitt
84 nærområde. Vi vil ha et bedre samarbeid mellom skolene og mulighet for nettbasert undervisning i
85 enkeltfag. For elever som er avhengig av skoleskyss, må det være kort reisetid mellom skole og hjem.

86 • Kompetanseløft for hele Agder

87 Vi vil styrke samarbeidet mellom videregående skoler, lokalt næringsliv og kommunene, bygge ut
88 etter- og videreutdanning og desentraliserte utdanningstilbud ved fagskolene og UiA, og satse på
89 kompetanse innen teknologi, grønn omstilling, helse og oppvekstfag.

90

92 **Arbeid gir trygghet**

93 Å ha en jobb gir inntekt og trygghet, men også fellesskap, tilhørighet og muligheten til å utvikle
94 seg. Agder skal være et fylke der alle unge får muligheten til å lykkes, og vi vil gjøre
95 ungdomsgarantien til en realitet i hele regionen. Vårt mål for Agder er 2 100 flere unge i arbeid
96 innen 2030

97 **Vår utfordring** er at Agder er blant fylkene i landet med flest mennesker som står utenfor arbeidslivet.
98 Utenforskapet er spesielt stort i østre delen av fylket vårt. Agder har mange med minoritetsspråklig
99 bakgrunn, og vi har færrest ukrainere i arbeid enn resten av landet. Språkbarrieren er for stor. Samtidig har
100 vi et stort behov for ansatte innen helse og oppvekst.

101

102 **Agder Arbeiderparti prioriterer:**

103 • **Flere veier til arbeidslivet**

104 Vi vil gi økonomisk støtte til feriejobber for unge i næringsliv og kommuner. Vi skal ha et aktivt eierskap
105 til våre arbeids- og inkluderingsbedrifter med tettere dialog og samarbeid og øke støtten til de og andre
106 prosjekt som kvalifiserer ungdom til arbeid.

107 • **Alle unge skal få en sjanse**

108 Alle unge som står utenfor arbeid og utdanning skal få tett oppfølging, en fast kontaktperson og en
109 konkret plan for veien videre.

110 • **Arbeidsplass først**

111 Vi vil etablere en egen «Arbeidsplass først»-modell, der NAV, kommunene, fylkeskommunen og lokale
112 arbeidsgivere inngår forpliktende avtaler om jobb og kvalifisering. Fylkeskommunen skal ta større
113 ansvar for norskopplæringen av flyktninger. Samtidig må vi bygge opp norskopplæring og nødvendig
114 kompetanse på arbeidsplassen, tilpasset den enkelte jobben. Hver deltaker skal få en fast mentor på
115 arbeidsplassen og en konkret plan mot fast arbeid.

116

Folkehelse og det gode liv

Agder Arbeiderparti vil skape trygge oppvekstsvilkår for barn og unge i Agder. God folkehelse, aktive liv og gode helsetjenester er avgjørende både for den enkelte og for fellesskapet. Da må vi også sørge for at tjenestene er nær der folk bor.

Agder har hatt levekårsutfordringer over tid. Vi har høyere sykefravær og lavere sysselsetting enn landet ellers. Kvinnehelse er et forsømt område, og Agder scorer dårligere på likestilling enn resten av landet. Skeive og LHBT-befolkningen har dårligere psykisk helse enn andre på grunn av mobbing og manglende inkludering.

Mange barn og unge er inaktive. Mange er for mye på skjerm, sover for lite og har for dårlig kosthold. Frafall fra idretten er et stort problem også i Agder, og det største frafallet skjer i alderen 13–19 år.

Høyresiden i Agder har lagt ned mange av tannklinikkene i distriktene, samt tannlegevakten. Dette gjør de på tross av at flertallet på stortinget har gitt mer penger til å gi flere et enda bedre og billigere tannhelsetilbud. Dersom vi får styre Agder vil vi prioritere tannhelsetjenester nær der folk lever sine liv.

Agder Arbeiderparti prioriterer:

• Agder skal fortsatt ha tre sykehus.

Arendal og Kristiansand som akutttsykehus, og Flekkefjord som sykehus med akutfunksjoner. Alle tre skal styrkes og videreutvikles med en oppgavedeling som sikrer rekruttering til fagmiljøene og god pasientsikkerhet.

• Tannhelsetjenester nær der folk bor

Arbeiderpartiet vil beholde alle tannklinikkene i fylket vårt og sikre ordninger med tannpleiertjenester i de kommunene som mangler en tannklinikk. Vi vil gjenopprette den offentlige tannlegevakta slik at du får akutt hjelp til dine tenner når du trenger det. Voksne betalende pasienter skal kunne benytte seg av den offentlige tannklinikken dersom de ønsker det, og flere grupper skal få utvidet rett til billigere tannhelsetjenester. Vi vil også kutte køene til tannhelsetjenesten ved å utvide tilbudet med flere behandlingsrom, ansette flere og tilby timer på nærliggende tannklinikker med kapasitet.

• Fokus på kvinnehelse

Det er økende helseforskjeller mellom ulike grupper i befolkningen. Vi vil initiere et prosjekt/program for å få kunnskap og innsikt i mekanismer som påvirker dette. Sentralt i dette arbeidet er tema knyttet til kvinnehelse og arbeidsliv.

• En god barndom varer livet ut

Samarbeidet mellom fylkeskommunen og kommunene må sikre en god overgang fra grunnskole til videregående skole, bl.a med sunne skolemiljø, aktiviteter og oppmerksomhet om avdekking av vold, overgrep og omsorgssvikt.

• Kultur- og idrettstilbud uavhengig av økonomi

Vi vil støtte opp om idrett, kultur og frivillighetens arbeid, med mål om mer inkludering, stor variasjon og rimelige aktiviteter. Vi vil åpne våre skoler på ettermiddag/helg til frivillige organisasjoner. Barne -og

155 ungdomsorganisasjoner skal få leie lokaler gratis. Vi vil sørge for at Agder fylkeskommune sine
156 søknadsprosesser skal være enkle og treffsikre. Det forebyggende arbeidet mot drukningsulykker må
157 få større oppmerksomhet i regionen. Vi vil utarbeide en helhetlig strategi for ungdomskultur og kreative
158 næringer i Agder, med konkrete mål for etablering, sysselsetting, kompetanse, møteplasser og tilgang
159 til kapital og produksjonslokaler.»

160 • **Et raust, likestilt og inkluderende fylke**

161 Vi vil satse på programmet «Likestilt arbeidsliv» og bygge et rausere, mer likestilt og inkluderende
162 Agder. Arkivet freds og menneskerettighetssenter er en viktig aktør for demokrati og arbeid mot
163 ekstremisme, og vi vil støtte tiltak for inkludering, demokratiopplæring og forebygging av rasisme og
164 voldelig ekstremisme

165

Å komme seg dit du vil

I Agder er samferdsel avgjørende for både hverdagsliv, arbeidsliv, beredskap og regional utvikling. Arbeiderpartiets samferdselspolitikk for Agder kombinerer tilgjengelighet, miljø, trygghet og rettferdig fordeling mellom by og distrikt.

En utfordring er at høyresidens styring av samferdselspolitikken har vært fraværende. Kollektivtilbudet internt i fylket er for mye styrt av markedsøkonomi og for lite styrt av innbyggernes behov. Bussruter legges ned, på tross av at regjeringen og stortinget har bevilget penger til å kutte billettprisene og styrke tilbudet. Vi har store avstander i noen deler av fylket samtidig som vi har press på byområdene. Flere av våre veier er for dårlig rustet til næringslivets behov, og trenger oppgradering.

Agder Arbeiderparti prioriterer:

- **Gode og trafikksikre veier som binder Agder sammen.**
Vi vil sørge for at man prioriterer trygghet i utbyggingen av veier i fylket vårt. Vi må samarbeide tett med kommunene om å prioritere veiprojekter over hele Agder.
- **Satsning på veier som bidrar til industriutvikling og arbeidsplasser i fylket vårt.**
Vi vil samarbeide med næringsliv og kommuner for å sikre at veiene bidrar til videre utvikling av arbeidsplasser. Eksempler på gode prosjekter er næringsveien til havna i Arendal og næringsveien fra E39 til Spangereid.
- **Bussen må være et alternativ til bilen.**
Vi vil at bussen skal være et reelt alternativ til bilen, og vil ha hyppige avganger, billigere månedskort og sømløse overganger ved bussbytte. Vi tror gode vaner må bygges tidlig og ønsker derfor månedskort for de under 30 år til 300 kroner i måneden over hele fylket. Det må settes inn flere busser på avganger hvor bussene er fulle og vi må prioritere penger og ressurser for å få dette til.
- **Bussen skal også være et alternativ i utkantene.**
Vi kan ikke akseptere kutt i bussruter i utkantene. Vi må ha tett samarbeid med kommunene for å utarbeide et busstilbud som møter behovet i alle kommuner i Agder. Vi vil ha flere bestillingsbusser som legger til rette for at eldre unge og voksne kan ta bussen til ulike aktiviteter og avtaler.
- **Du skal oppleve at vi faktisk kan løse din utfordring.**
En av de store uenighetene mellom høyre og venstresiden i Agder er hvordan vi styrer busstilbudet vårt. Arbeiderpartiet vil at politikerne skal stå til ansvar for det busstilbudet vi gir våre innbyggere. Derfor vil vi at AKT skal legges inn i fylkeskommunens organisasjon fremfor i et eget selskap med et styre. Da kan fylkespolitikkerne stå til ansvar for tilbudet som gis og du vil kunne kontakte oss direkte når du mener noe ikke er godt nok.

206 Trygghet for beredskap og totalforsvar

207 Agder Arbeiderparti vil skape trygghet for beredskap og totalforsvar ved å se forsvarsevne,
208 industri, energi, havner, kompetanse, teknologi og fungerende lokalsamfunn i sammenheng.
209 Agder skal være en aktiv del av Norges totalberedskap.

210 **En verden preget av uroligheter, konflikt og krig**, påvirker Norge mer i dag, enn det har gjort de siste 30 årene.
211 Det bringer en stor usikkerhet inn i hverdagen til innbyggere, og for landet. Behovet for militær tilstedeværelse
212 øker sammen med behovet for øvelser og materiell. Samtidig gir naturhendelser samfunnet utfordringer som
213 må løses i fellesskap. Flom, snø og uvær gjør at den sivile bevisstheten økes og beredskapen må satses på.

214 Agder Arbeiderparti har vist at vi evner satse på forsvaret både nasjonalt og i Agder. Vi har vist at vi vil satse på
215 den forsvarsindustri og de forsvarsinstitusjoner om finnes i Agder. Vi vil skape et godt totalforsvar ved å se
216 forsvarsevne, infrastruktur, arbeidsplasser og fungerende lokalsamfunn i sammenheng. Agder skal være en
217 aktiv del av Norges totalberedskap, samtidig som vi skal løse utfordringene der vi bor. Fellesskapet må ta
218 styring, bygge kapasitet lokalt og samarbeide tettere med de rundt oss for å sikre fred, demokrati og trygghet.

219

220 Agder Arbeiderparti prioriterer:

221 • **Styrke Heimevernet**

222 Vi vil støtte opp om HV-07 og tilrettelegge for Heimevernets videre utvikling i Agder.

223 • **Kjevik og regionale forsvarsmiljøer**

224 Vi vil arbeide for oppgradering og videreutvikling av Kjevik leir som et viktig nasjonalt forsvars- og
225 kompetansemiljø. Dette skal bidra til arbeidsplasser, kompetansebygging og en sterkere regional rolle
226 i totalforsvaret.

227 • **Styrke forsvarsindustrien**

228 Agder Arbeiderparti vil styrke forsvarsindustrien og legge til rette for kompetanse og innovasjon.
229 Regionen har industriell kompetanse, teknologi, maritim erfaring og produksjonsmiljøer som gjør
230 Agder essensielt for nasjonal sikkerhet, beredskap og kritiske verdikjeder.

231 • **Infrastruktur og beredskap**

232 Styrke beredskapen ved store naturhendelser, gjennom flere øvelser, beredskapsdager i den
233 videregående skole og utvidelse av kollektive beredskapslager.

234 • **Landbruket er en viktig del av vår beredskap**

235 Agder sine bønder gjør en viktig jobb for vår matberedskap og vi må sørge for at de har gode
236 rammevilkår. Inntektsgapet skal tettes og sosiale velferdsordninger må sikres også for bønder. Vi må
237 prioritere jordvern og sikre levende bygder hvor man kan leve gode liv med tjenester nær der man bor.

238